GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

Curs / *Curso*
2026-2027

1	**Dades d'identificació de l'assignatura** *Datos de identificación de la asignatura*				
Nom de l'assignatura *Nombre de la asignatura*	**Disseny de Caracterització** *Diseño de Caracterización* Characterisation Design				
Crèdits ECTS *Créditos ECTS*	3	Curs *Curso*	2n *2º*	Semestre *Semestre*	2n *2º*
Tipus de formació *Tipo de formación* (bàsica, específica, optativa) *(básica, específica, optativa)*	Obligatòria *Obligatoria*	Idioma/es en què s'imparteix l'assignatura *Idioma/s en que se imparte la asignatura*			Valencià *Castellano*
Matèria *Materia*	Disseny d'escenografia *Diseño de escenografía*				
Grau en *Grado en*	Art Dramàtic *Arte Dramático*				
Especialitat *Especialidad*	Escenografia *Escenografía*				
Centre *Centro*	Escola Superior d'Art Dramàtic de València *Escuela Superior de Arte Dramático de València*				
Departament *Departamento*	Direcció escènica i Escenografia *Dirección escénica y Escenografía*				
Professorat *Profesorado*	Imma Pla Salvador				
Correu electrònic *Correo electrónico*	i.plasalvador@iseacv.gva.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

Estudi de les tècniques de maquillatge, perruqueria i implants i la seua aplicació en el disseny de caracterització. La caracterització en l'audiovisual (DOGV 9512, 16.01.2023).

Estudio de las técnicas de maquillaje, peluquería e implantes y su aplicación en el diseño de caracterización. La caracterización en el audiovisual (DOGV 9512, 16.01.2023).

1.2 Coneixements previs
Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació.
Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación.

Sense requisits previs.
Sin requisitos previos.

2 Competències de l'assignatura
Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. És convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc).
Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco).

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS / *COMPETENCIAS TRANSVERSALES*

- **CT1.** Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
- **CT2**. Arreplegar informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- *CT1. Organizar y planificar el trabajo de forma eficiente y motivadora.*
- *CT2. Recoger información significativa, analizarla, sintetizarla y gestionarla adecuadamente.*

COMPETÈNCIES GENERALS / *COMPETENCIAS GENERALES*

- **CG5**. Fomentar l'expressió i creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs i valorant de manera equilibrada l'èxit social.
- *CG5. Fomentar la expresión y creación personal, integrando los conocimientos teóricos, técnicos y prácticos adquiridos; mostrando sinceridad, responsabilidad y generosidad en el proceso creativo; asumiendo el riesgo, tolerando el fracaso y valorando de manera equilibrada el éxito social.*

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES / *COMPETENCIAS ESPECÍFICAS*

- **CE1.** Concebre idees i propostes que fonamenten la creació del disseny, explorant la dinàmica de l'espai, del cos i de la llum, valorant les seues propietats representatives i la seua qualitat estètica.
- **CE2.** Projectar la composició del disseny a través de l'ús del coneixement dels procediments tècnics i de representació.
- *CE1. Concebir la ideas y propuestas que fundamentan la creación del diseño, explorando la dinámica del espacio, del cuerpo y de la luz, valorando sus propiedades representativas y su calidad estética.*
- *CE2. Proyectar la composición del diseño a través del uso del conocimiento de los procedimientos técnicos y de representación.*

3 Resultats d'aprenentatge
Resultados de aprendizaje

RESULTATS D'APRENENTATGE *RESULTADOS DE APRENDIZAJE*	COMPETÈNCIES RELACIONADES *COMPETENCIAS RELACIONADAS*
• **R1**. Conèixer els principis generals del disseny de caracterització.	CT2, CG5, CE2
• **R2**. Conèixer els continguts teòrics de l'assignatura.	CT2, CG5
• **R3**. Demostrar destresa en l'aplicació de productes i domini de les tècniques estudiades.	CE2
• **R4**. Conèixer els diferents materials, correccions i tècniques encaminades a la transformació, i posteriorment a la creació d'un personatge a través del maquillatge.	CT2, CG5, CE2
• **R5**. Analitzar i planificar els diferents treballs en funció de les necessitats demandades.	CT1, CG5, CE1, CE2
• **R6**. Aplicar els coneixements adquirits tant teòrics com pràctics demostrant domini de les tècniques apreses.	CT1, CG5, CE2
• **R7**. Tindre capacitat d'investigació sobre els treballs demandats.	CT2, CG5
• **R8**. Desenvolupar les habilitats de relació amb un equip, assolint les responsabilitats de lideratge des del respecte a l'altre.	CT1, CG5
• ***R1.** Conocer los principios generales del diseño de caracterización.*	*CT2, CG5, CE2*
• ***R2**. Conocer los contenidos teóricos de la asignatura.*	*CT2, CG5*
• ***R3**. Demostrar destreza en la aplicación de productos y dominio de las técnicas estudiadas.*	*CE2*
• ***R4**. Conocer los diferentes materiales, correcciones y técnicas encaminadas a la transformación, y posteriormente a la creación de un personaje a través del maquillaje.*	*CT2, CG5, CE2*
• ***R5**. Analizar y planificar los diferentes trabajos en función de las necesidades demandadas.*	*CT1 CG5, CE1, CE2*
• ***R6**. Aplicar los conocimientos adquiridos tanto teóricos como prácticos demostrando dominio de las técnicas aprendidas.*	*CT1 CG5, CE2*
• ***R7**. Tener capacidad de investigación sobre los trabajos demandados.*	*CT2, CG5*
• ***R8**. Desarrollar las habilitades de relación con un equipo, asumiendo las responsabilidades de liderazgo desde el respecto al otro.*	*CT1, CG5*

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric, per la qual cosa és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico, por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4	Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge *Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje*	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes... *Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas...*		Planificació temporal *Planificación temporal*
UNITAT 1. La recerca de la identitat. • Anàlisi del personatge atenent al context i a les seues característiques internes i externes, adreçat a la creació del disseny. **UNITAT 2. La màscara i el personatge: breu evolució històrica.** • Historia del maquillatge: aparició, evolució i funció social. • Història de la caracterització escènica. **UNITAT 3. Coneixements teòrics bàsics.** • Tècniques de maquillatge i perruqueria. • Tècniques d'efectes especials. **UNITAT 4. Activitats.** • Realització de dissenys de caracterització des de l'estudi del rostre d'actors i actrius, i de les característiques del personatge en funció del text. • Realització i exposició d'un projecte final de disseny de caracterització. *UNIDAD 1. La búsqueda de la identidad.* • *Análisis del personaje atendiendo al contexto y a sus características internas y externas, encaminado a la creación del diseño.* *UNIDAD 2. La máscara y el personaje: breve evolución histórica.* • *Historia del maquillaje: aparición, evolución y función social.* • *Historia de la caracterización escénica.* *UNIDAD 3. Conocimientos teóricos básicos.* • *Técnicas de maquillaje y peluquería.* • *Técnicas de efectos especiales.* *UNIDAD 4. Actividades.* • *Realización de diseños de caracterización desde el estudio del rostro de actores y actrices, y de las características del personaje en función del texto.* • *Realización y exposición de un proyecto final de diseño de caracterización.*		De febrer a maig *De febrero a mayo*

5 Activitats formatives / *Actividades formativas*

5.1 Activitats de treball presencials / *Actividades de trabajo presenciales*

ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Classe presencial *Clase presencial*	Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. *Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.*	R1, R2, R4	15
Classes pràctiques *Clases prácticas*	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. *Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones..., búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.* *Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.*	R3, R4, R5, R6, R7, R8	27
Exposició treball en grup *Exposición trabajo en grupo*	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. *Aplicación de conocimientos interdisciplinares.*		
Tutoria *Tutoría*	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació, realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, talleres, lectures, realització de treballs, projectes, etc. *Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación, realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.*		1
Avaluació *Evaluación*	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. *Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.*	R1 – R8	2
		SUBTOTAL	45

5.2 Activitats de treball autònom / *Actividades de trabajo autónomo*

ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Treball autònom *Trabajo autónomo*	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*	R1 – R8	20
Estudi pràctic *Estudio práctico*	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*	R1 – R8	10
Activitats complementàries *Actividades complementarias*	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències... *Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias...*		
		SUBTOTAL	30

TOTAL	**75**

6 Sistema d'avaluació i qualificació
Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació
Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals...), exposicions orals, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, port folio...

Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales...), exposiciones orales, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio...

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ *INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN*	Resultats d'Aprenentatge avaluats *Resultados de Aprendizaje evaluados*	Percentatge atorgat (%) *Porcentaje otorgado (%)*
PRIMERA CONVOCATÒRIA	R1 – R8	
1. AVALUACIÓ CONTINUA (per a l'alumnat que no haja superat el 20% de faltes d'assistència):		
• Projecte final.		40%
• Pràctiques a l'aula.		40%
• Assistència, puntualitat, actitud.		20%
2. PÈRDUA D'AVALUACIÓ CONTINUA (per a l'alumnat que haja superat el 20% de faltes d'assistència):		
• Realització i exposició oral d'un treball teòric individual sobre qualsevol tema relacionat amb el disseny de caracterització.		30%
• Exercici de disseny de personatge: realitzar un projecte de disseny complet d'una obra teatral que incloga, com a mínim, els següents aspectes: resum de l'argument, context, característiques internes i externes dels principals personatges i proposta de caracterització al llarg de l'obra (ha d'incloure esborranys i/o imatges de referència, descripció i justificació dels materials utilitzats, procés del disseny, simbologia, etc.).		70%
Observacions:		
Per a superar l'assignatura, l'alumnat haurà de tindre una qualificació mínima del 40% en cadascun dels instruments d'avaluació.		
En les activitats escrites es valorarà, a més del contingut, aspectes com la presentació, la redacció, la correcció lingüística (ortogràfica, gramatical, sintàctica, lèxica i textual).		
PRIMERA CONVOCATORIA	*R1 – R8*	
1. EVALUACIÓN CONTINUA (para el alumnado que no haya superado el 20% de faltas de asistencia):		
• *Trabajo final.*		*40%*
• *Prácticas al aula.*		*40%*
• *Asistencia, puntualidad, actitud.*		*20%*

2. PÉRDIDA DE EVALUACIÓN CONTINUA (para el alumnado que haya superado el 20% de faltes asistencia): • *Realización y exposición oral de un trabajo teórico individual sobre cualquier tema relacionado con el maquillaje de caracterización.* • *Ejercicio de diseño de personaje: realizar un proyecto de diseño completo de una obra teatral que incluya, como mínimo, los siguientes aspectos: resumen del argumento, contexto, características internas y externas del personaje y propuesta de caracterización a lo largo de la obra (debe incluir bocetos y/o imágenes de referencia, descripción y justificación de los materiales utilizados, proceso del diseño, simbología, etc.).* ***Observaciones:*** *Para superar la asignatura el alumnado deberá tener una calificación mínima del 40% en cada uno de los instrumentos de evaluación.* *En las actividades escritas se valorará, además del contenido, aspectos como la presentación, la redacción, la corrección lingüística (ortográfica, gramatical, sintáctica, léxica y textual).*		*30%* *70%*

6.2 **Criteris d'avaluació i dates d'entrega**
Criterios de evaluación y fechas de entrega

L'assignatura de DISSENY DE CARACTERITZACIÓ pertany a la matèria de DISSENY D'ESCENOGRAFIA, i està plantejada com una iniciació a l'anàlisi i disseny de personatges escènics.

Per tractar-se d'una assignatura amb una important vessant pràctica, l'assistència a la mateixa és obligatòria. A l'inici del semestre es proporcionarà l'alumnat l'Aplicació de la Guia Docent, on es concretarà tota la informació relativa a les activitats i treballs a realitzar, les dates de lliurament i examen, i les normes que regularan l'assistència a classe.

Cada matrícula comporta dues convocatòries d'avaluació, primera i segona (excepte per als casos en els quals ja s'hagen consumit prèviament tres convocatòries). Per tant, cada alumne/a de primera matrícula té opció a dues convocatòries en cada assignatura. En el cas que l'estudiant supere el 20% de faltes d'assistència sobre el total de les hores lectives presencials de l'assignatura, i aquestes no estiguen justificades documentalment per malaltia o una alta causa legal, perdrà el dret a l'avaluació continua. Aquesta pèrdua d'avaluació continua no implica el suspens automàtic de la primera convocatòria, tenint dret a ser avaluat/da en ambdues convocatòries.

El "no presentat/da" és un no aprovat sense nota numèrica, que s'aplicarà quan el professorat no dispose d'elements de valoració suficients per a establir criteris de qualificació. Tal com estableix l'article 81 del Decret 117/2022, de 5 d'agost, del Consell (ROF), la condició de "no presentat" consumeix convocatòria.

La direcció del centre podrà autoritzar, a petició de l'estudiant, amb caràcter excepcional i per causes objectives degudament justificades, com per exemple malaltia greu o qualsevol altra causa de força major, la renúncia a una convocatòria per curs acadèmic i per assignatura.

La asignatura de DISEÑO DE CARACTERIZACIÓN pertenece a la materia de DISEÑO DE ESCENOGRAFÍA, y está planteada como una iniciación al análisis y diseño de personajes escénicos.

Por tratarse de una asignatura con una importante vertiente práctica, la asistencia a la misma es obligatoria. Al inicio del semestre se proporcionará al alumnado la Aplicación de la Guia Docente, donde se concretará toda la

información relativa a las actividades y trabajos a realizar, las fechas de entrega y examen, y las normas que regularan la asistencia a clase.

Cada matrícula comporta dos convocatorias de evaluación, primera y segunda (excepto para los casos en los que se haya consumido previamente tres convocatorias). Por tanto, cada alumno/a de primera matrícula tiene la opción a dos convocatorias en cada asignatura. En el caso de que el estudiante supere el 20% de faltas de asistencia sobre el total de las horas lectivas presenciales de la asignatura, y estas no están justificadas documentalmente por enfermedad o alguna otra causa legal, perderá el derecho a la evaluación continua. Esta pérdida de evaluación continua no implica el suspenso automático de la primera convocatoria, teniendo derecho a ser evaluado/a en ambas convocatorias.

El "no presentado/a", es un no aprobado sin nota numérica, que se aplicará cuando el profesorado no disponga de elementos de valoración suficientes para establecer criterios de calificación. Tal y como establece el artículo 81 del Decreto 117/2022, de 5 de agosto, del Consell (ROF). La condición de "no presentado" consume convocatoria.

La dirección del centro podrá autorizar, a petición del estudiante, con carácter excepcional y por causas objetivas debidamente justificadas, como por ejemplo enfermedad grave o cualquier otra causa de fuerza mayor, la renuncia a una convocatoria por curso académico y por asignatura.

6.3 Sistemes de recuperació
Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes (criteris d'avaluació i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases (criterios de evaluación y fechas de entrega)

SEGONA CONVOCATÒRIA

L'alumnat que haja suspès tots o part dels resultats d'aprenentatge en la primera convocatòria, o tinguera la qualificació de NO PRESENTAT/DA, haurà d'examinar-se de tots ells en la segona convocatòria, i serà avaluat amb els mateixos sistemes d'avaluació i qualificació utilitzats en la primera convocatòria amb pèrdua d'avaluació continua. A tal efecte, l'alumnat haurà de contactar amb la professora perquè li facilite les pautes, conceptes, continguts i exercicis que seran motiu de l'examen i que haurà de desenvolupar en el mateix.

SEGUNDA CONVOCATORIA

El alumnado que haya suspendido todos o parte de los resultados de aprendizaje en la primera convocatoria, o tuviera la calificación de NO PRESENTADO/A, deberá examinarse de todos ellos en la segunda convocatoria, y será evaluado con los mismos sistemas de evaluación y calificación utilizados en la primera convocatoria con pérdida de evaluación continua. A tal efecto, el alumnado deberá ponerse en contacto con la profesora para que le facilite las pautas, conceptos, contenidos y ejercicios que serán motivo del examen y que deberá desarrollar en el mismo.

7 Bibliografia
Bibliografía

DE LA GUARDIA, I. (2017). *Técnicas de maquillaje profesional y caracterización*. Editorial Irma.

KEHOE, V. (1969). *The Technique of Film and Television Make-Up*. Ed. Omega.

KEHOE, V. (1991). *Special Make-Up Effects*. Ed. Omega.

KEHOE, V. (2007). *La técnica del maquillaje profesional*. Edicions Omega.

MÁRQUEZ, J. (2004). *Maquillaje y caracterización*. Artegraf, S.A.

PIÑACUE, I. A. (2015). *Manual de maquillaje laboratorio alternativo para actores en proceso*. Universidad Francisco José de Caldas.

OLIVA, C. y TORRES, F. (1994). *Historia básica del arte escénico*. Cátedra.

SAGASTA, M. y GOMIS, A. (2011). *Efectos especiales de maquillaje*. Editorial Videocinco.

SAGASTA, M., GOMIS, A. i MARTÍN, R. (2008). *Caracterización 1*. Editorial Videocinco.

SAGASTA, M., GOMIS, A., VICENTE, B. et al. (2008). *Caracterización 2*. Editorial Videocinco.

STANISLAVSKI, C. (1975). *La construcción del personaje*. Alianza Editorial.